پژوهشگاه
فضای مجازی

دفتر خاکستری ۴

پاسخ سریع
فروردین ماه ۱۴۰۴

مبنای حقوقی و مصوبه بالادستی که بر اساس آن شرکت شاپرک اقدام به تنظیم‌گری و وضع مقررات می‌نماید، چیست؟

پاسخ به سوال مطرح شده از سوی معاونت تنظیم مقررات مرکز ملی فضای مجازی

بسم الله الرحمن الرحيم

شرکت شاپرک بر اساس چه مصوبه بالادستی دارد تنظیم گری می کند و مقرره می گذارد؟

پاسخ به سوالات مطرح شده از کمیسیون تنظیم مقررات

دفتر خاکستری (Quick Answer) **شمارهٔ چهارم**

نویسنده: علی حکیم‌سیما

تمام حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به پژوهشگاه فضای مجازی است و استفاده از آن تنها با ذکر منبع مجاز است.
همچنین محتوای منتشرشده در این گزارش بیانگر دیدگاه رسمی مرکز ملی فضای مجازی نیست.

نشانی: تهران، سعادت آباد، خیابان علامه شمالی، کوچه هجدهم غربی، پلاک ۱۷
تلفن: ۲۲۰۷۳۰۳۱-۰۲۱
کد پستی: ۱۹۹۷۹۸۷۶۲۹

مبنای حقوقی و مصوبه بالادستی که بر اساس آن شرکت شاپرک اقدام به تنظیم‌گری و وضع مقررات می‌نماید، چیست؟

شرکت شاپرک (شرکت شبکه الکترونیک پرداخت کارت) به عنوان یک شرکت خصوصی، بر اساس **مصوبه شورای پول و اعتبار** و در راستای تحقق **ماده ۲۱ سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور**[1] در سال ۱۳۹۰ تأسیس شد. هدف اصلی از تأسیس این شرکت، نظارت بر امور فنی و زیرساختی شبکه پرداخت الکترونیکی و ارائه تأییدیه فنی به بانک مرکزی بود. با این حال،شاپرک در عمل فراتر از وظایف تعیین‌شده خود عمل کرده و اقدام به تنظیم‌گری و وضع مقرراتی کرده است که در حوزه صلاحیت حاکمیتی بانک مرکزی قرار دارد. با اینکه این اقدامات بر اساس دستورالعمل‌ها و مصوبات بانک مرکزی انجام می‌شود، اما انتقادات جدی نسبت به این عملکرد وجود دارد.

مصوبه شورای پول و اعتبار «ضوابط اجرایی تاسیس، فعالیت و نظارت بر شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات پرداخت»

فصل ششم مصوبه پول و اعتبار به فعالیت‌های شرکت شاپرک می‌پردازد . بر اساس مواد قانونی این مصوبه (مواد ۲۴ تا ۲۸)[2] ، شرکت شاپرک بر اساس مصوبات و دستورات بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تنظیم‌گری

---

۱. ماده ۲۱- به منظور ساماندهي پایانه‌های پذیرش کارت‌های بانکی و فراهم آوردن امکان نظارت مؤثر مطابق با ضوابطي که به تایید رئیس کل بانك مرکزی می‌رسد، شبکه الکترونیکی پرداخت کارتی ایجاد می‌گردد. بانك‌ها مکلفند تا پایان سال ۱۳۹۰ تمامی امور مربوط به پذیرش کارت‌های بانکی در مراکز فروش کالا و ارائه خدمات را به ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت عضو شبکه الکترونیکی پایانه‌های کارتی واگذار نموده و در شبکه مزبور مشارکت نمایند.

۲. ماده ۲۴- «شرکت» موظف است وفق مقررات و مستندات تخصصي ابلاغی به صورت مداوم از رعایت الزامات مورد نظر «بانک مرکزی» از جمله تأمین زیرساخت‌های فنی، رویه‌های عملیاتي و اجرایی، تمهیدات امنیتی، رعایت محرمانگی و اجرای الزامات ناظر بر مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم اطمینان حاصل نماید.

ماده ۲۵- «شرکت» در هیچ دوره زمانی مجاز نیست بیش از نیمی از دارایي‌های خود را به عنوان وثیقه برای هر گونه دین یا تعهد مورد استفاده قرار دهد.

ماده ۲۶- «شرکت» مکلف است صورت‌هاي مالي سالانه حسابرسي‌شده و یادداشت‌هاي توضیحی همراه به انضمام گزارش حسابرس مستقل و بازرس قانونی را پس از تصویب مجمع عمومي، حداکثر شش ماه بعد از پایان سال مالي به منظور ارزیابی شاخص‌های موضوع ماده ۲۲ به «بانک مرکزي» ارسال نماید.

ماده ۲۷- «شرکت» مجاز به استفاده از واژه «بانک» یا عبارت «موسسه اعتباری» و نشانه هاي متعلق به «موسسه اعتباري» در تبلیغات نیست.

ماده ۲۸- «شرکت» مکلف است امکان بازرسي را در هر زمان براي ناظران و بازرسان و یا اشخاص منصوب «بانک مرکزی» فراهم نموده و امکان دسترسی به کلیه آمار، اطلاعات، اسناد و مدارک لازم برای اشخاص یادشده را ایجاد

می‌کند و مقررات را وضع می‌نماید. این مواد به وضوح نشان می‌دهند که شاپرک موظف است الزامات و دستورات بانک مرکزی را در حوزه‌های مختلف، از جمله زیرساخت‌های فنی، امنیت اطلاعات، محرمانگی اطلاعات، مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم، رعایت کند. همچنین، شاپرک تحت نظارت مستقیم بانک مرکزی قرار دارد و موظف است گزارش‌های مالی و عملیاتی خود را به بانک مرکزی ارائه دهد.
بر اساس ماده ۴۳[۳]، شرکت شاپرک در مواردی که در ضوابط داخلی خود پیش‌بینی نشده است، موظف است از قوانین و مقررات جاری کشور، از جمله قانون پولی و بانکی، قانون تجارت، قوانین مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم، مصوبات هیئت وزیران و شورای پول و اعتبار، و دستورالعمل‌های بانک مرکزی تبعیت کند. این ماده نشان می‌دهد که شاپرک در تمامی فعالیت‌های خود، تحت چارچوب قانونی کشور و نظارت بانک مرکزی عمل می‌کند.

بر اساس این ماده ، موارد پیش‌بینی‌نشده در ضوابط شرکت شاپرک، تابع قوانین و مقررات جاری کشور هستند. این قوانین و مقررات شامل موارد زیر می‌شوند:

۱.قانون پولی و بانکی کشور: این قانون چارچوب کلی فعالیت‌های پولی و بانکی در کشور را تعیین می‌کند و شاپرک به عنوان یکی از نهادهای زیرمجموعه بانک مرکزی، موظف به رعایت آن است.

۲.قانون تجارت و اصلاحات پس از آن: این قانون به مسائل مرتبط با شرکت‌ها، تجارت و تعهدات قانونی آن‌ها می‌پردازد و شاپرک نیز به عنوان یک شرکت، مشمول این قانون است.

۳.قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی: این قانون به تنظیم فعالیت‌های مالی خارج از نظام بانکی رسمی می‌پردازد و شاپرک در صورت مواجهه با مسائل مرتبط، موظف به رعایت آن است.

٤.قوانین مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم: شاپرک موظف است در راستای مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم، قوانین و آیین‌نامه‌های مربوطه را رعایت کند.

۵.مصوبات هیئت وزیران و شورای پول و اعتبار: این مصوبات به عنوان بخشی از قوانین بالادستی، برای شاپرک

نماید.

۳. ماده ۴۳- سایر موارد پیش‌بینی‌نشده در «ضوابط» تابع قوانین و مقررات جاری کشور از جمله قانون پولی و بانکی کشور، قانون تجارت و اصلاحات پس از آن، قانون تنظیم بازار غیرمتشکل پولی، قوانین مبارزه با پولشویی و تأمین مالی تروریسم و آئین‌نامه‌های اجرایی آن، مصوبات هیئت وزیران و شوراي پول و اعتبار و دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌هاي «بانک مرکزي» و سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط خواهد بود.

الزام‌آور هستند.

٦.دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌های بانک مرکزی: بانک مرکزی به عنوان نهاد ناظر بر شاپرک، دستورالعمل‌ها و

بخشنامه‌هایی را صادر می‌کند که شاپرک موظف به اجرای آن‌ها است.

۷.سایر قوانین و مقررات ذی‌ربط: هرگونه قانون یا مقررات دیگری که مرتبط با فعالیت‌های شاپرک باشد نیز باید رعایت شود.

مصوبات و دستورالعمل‌های مورد استناد شاپرک

۱. دستورالعمل اجرایی فعالیت و نظارت بر ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت الکترونیک:

دستورالعمل اجرایی فعالیت و نظارت بر ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت الکترونیک، با استناد به مقررات ناظر بر ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت، در تاریخ ۱۳۹۹/۹/۲٦ توسط کمیته پولی و بانکی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تصویب شده است. این مصوبه چارچوبی برای ساماندهی، نظارت و ارتقای سطح کیفی خدمات پرداخت الکترونیکی در کشور فراهم می‌آورد.

- این دستورالعمل توسط بانک مرکزی ابلاغ شده و در آن شاپرک به عنوان ناظر فنی و زیرساختی شبکه پرداخت معرفی شده است. بر اساس این دستورالعمل، شاپرک موظف است بر عملکرد فنی و اجرایی شرکت‌های پرداختیار نظارت کند و در صورت تخلف از جانب آنان، اقدامات انضباطی مورد نیاز را اعمال نماید.[٤]

- پیوست شماره ۳ آیین‌نامه انضباطی این دستورالعمل، اختیاراتی را به شاپرک می‌دهد تا در مواردی مانند عدم پرداخت کارمزدها، تعلیق مجوز، کاهش رتبه اعتباری شرکت‌های پرداختیار و حتی تغییر مدیرعامل، اقدامات انضباطی انجام دهد. این در حالی است که اعمال چنین اقداماتی در حوزه صلاحیت حاکمیتی بانک مرکزی است و شاپرک به عنوان یک شرکت خصوصی، صلاحیت قانونی برای انجام این عمل را ندارد.

۴.شبکه الکترونیک پرداخت کارت/(شاپرک):شبکه الکترونیک پرداخت کارت«شاپرک»، شبکه ایست که به منظورساماندهی نظام پرداخت در کشور به خصوص پایانه هاي فروش الکترونیک در نظام بانکی ایجاد شده و کلیه تراکنش های حاصل از «ابزارهاي پذیرش»توسط این شبکه نظارت و کنترل می‌شود و به طور کلی نظارت بر عملکرد فنی و اجرایی و همچنین انجام عملیات تسویه را برعهده دارد.

درجه تخلف	مرتبه تکرار تخلف	اقدام انضباطی متناظر با تخلف
یک	۱	• عدم پرداخت کارمزدها • تغییر مدیر عامل • تغییر مدیران عملیاتی • کاهش رتبه شرکت
	۲	• عدم پرداخت کارمزدها • تغییر اعضا هیئت مدیره • توقف یا محدود سازی تعداد پذیرندگان • تعلیق مجوز
	۳	• لغو مجوز
دو	۱	• عدم پرداخت کارمزدها تا زمان رفع مشکل • تغییر مدیر عامل
	۲	• عدم پرداخت کارمزدها • توقف یا محدود سازی تعداد پذیرندگان • کاهش رتبه شرکت
	۳	• لغو مجوز
سه	۱	• اخطار کتبی • عدم پرداخت کارمزد تا زمان رفع مشکل
	۲	• عدم پرداخت کارمزد ها • تغییر مدیرعامل
	۳	• عدم پرداخت کارمزد • تعلیق مجوز
چهار	۱	• اخطار کتبی
	۲	• اخطار کتبی • عدم پرداخت کارمزد تا زمان رفع مشکل
	۳	• عدم پرداخت کارمزد تا زمان رفع مشکل • تغییر مدیرعامل
پنج	۱	• اخطار کتبی
	۲	• اخطار کتبی • عدم پرداخت کارمزد تا زمان رفع مشکل
	۳	• عدم پرداخت کارمزد تا زمان رفع مشکل • کاهش رتبه شرکت

۲. دستورالعمل الزامات، ضوابط و فرایند اجرایی فعالیت پرداختیاران و پذیرندگان پشتیبانی شده در نظام پرداخت کشور (مصوب ۱۳۹۶):

دستورالعمل الزامات، ضوابط و فرایند اجرایی فعالیت پرداختیاران و پذیرندگان پشتیبانی‌شده در نظام پرداخت کشور، در سال ۱۳۹۶ توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران تصویب شده است. این مصوبه با هدف ایجاد شفافیت، ساماندهی و نظارت بر فعالیت پرداختیاران و پذیرندگان آن‌ها، چارچوب مشخصی برای نقش‌آفرینی این نهادها در نظام پرداخت کشور ارائه می‌دهد.

سند «کتابچه جامع الزامات پرداخت‌یاری» که توسط شرکت شبکه الکترونیکی پرداخت کارت (شاپرک) تهیه شده است، مجموعه‌ای از قوانین، ضوابط و فرآیندهای اجرایی را برای فعالیت شرکت‌های پرداخت‌یار و پذیرندگان پشتیبانی‌شده در نظام پرداخت کشور ایران تعیین می‌کند. این سند به منظور تسهیل دسترسی پذیرندگان به خدمات درگاه پرداخت اینترنتی و ایجاد یک چارچوب قانونی و امنیتی برای فعالیت‌های پرداخت‌یاری تدوین شده است.

- در این دستورالعمل، شاپرک موظف است بر اساس **کتابچه جامع الزامات پرداخت‌یاری**، شرکت‌های متقاضی را ارزیابی کند. با این حال، شاپرک در این کتابچه، مقرراتی را وضع کرده که فراتر از حوزه صلاحیت فنی و زیرساختی آن است. به عنوان مثال، در بند **۲-۲۳-۳**[۱] و بند **۴-۲۳-۳**[۲] از فصل پنجم کتابچه، شاپرک انتقال موافقتنامه پرداخت‌یاری به شخصیت‌های حقوقی جدید را ممنوع کرده و تغییر نام یا لوگوی شرکت‌های پرداخت‌یار را منوط به تأیید خود نموده است.

- در پیوست ۲ کتابچه جامع الزامات پرداختیاری، شاپرک شرایط خاصی را برای منابع انسانی، فروش و بازاریابی، سرمایه و سهامداران شرکت‌های متقاضی پرداختیاری وضع کرده است. این شرایط فراتر از حوزه صلاحیت فنی و زیرساختی شاپرک است و به نوعی دخالت در امور مدیریتی و تجاری شرکت‌ها محسوب می‌شود.

- در فصل چهاردهم کتابچه جامع الزامات پرداختیاری، شاپرک علاوه بر شاخص‌های فنی، الزامات اجرایی مانند ارائه طرح کسب‌وکار پرداخت‌یاری، ضوابط قراردادها، نحوه مدیریت ریسک قراردادها و أخذ تضامین از اشخاص ثالث را نیز برشمرده است. این موارد نیز در حوزه صلاحیت حاکمیتی بانک مرکزی قرار دارند و شاپرک به عنوان یک شرکت خصوصی، صلاحیت قانونی برای وضع چنین مقرراتی را ندارد.[۳]

---

۱. انتقال موافقتنامه پرداخت‌یاری به شخصیت‌های حقوقی جدید به منزله داد و ستد موافقتنامه بوده و مجاز نیست.

۲. در صورتی که شرکت پرداخت‌یار تصمیم به تغییر نام، لوگو یا هر مشخصه دیگری که سابقاً برای معرفی خود از آن استفاده نموده است بگیرد، باید پس از اطلاع به شاپرک و شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت و اخذ تأییدیه از شاپرک، تغییرات را اعمال نماید.

۳. مجموع الزامات، ضوابط و فرایند اجرایی فعالیت پرداخت‌یاران و پذیرندگان پشتیبانی شده در نظام پرداخت کشور؛ مطابق فصل مربوطه، حجم عملیات یک پرداخت‌یار در یک روز نباید از دو برابر مجموع حقوق صاحبان سهام آن پرداخت‌یار بیشتر باشد، مگر آن‌که شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت از پرداخت‌یار، ضمانت‌نامه یا وثایق نقدشونده کافی اخذ نماید. بدیهی است که به صورت ماهانه، گزارش چگونگی پوشش مندرجات این بند توسط

انتقادات و ابهامات حقوقی

۱. تفویض اختیارات حاکمیتی به یک شرکت خصوصی:

- بانک مرکزی به عنوان نهاد حاکمیتی، وظیفه تنظیم‌گری نظام پرداخت کشور را بر عهده دارد. با این حال، بخش عمده‌ای از این وظایف به شاپرک واگذار شده است. این در حالی است که شاپرک یک شرکت خصوصی است و صلاحیت قانونی برای انجام امور حاکمیتی مانند تنظیم‌گری و وضع مقررات را ندارد. شایان ذکر است که این تفویض اختیارات بدون رعایت تشریفات قانونی مانند برگزاری مناقصه و اطلاع‌رسانی عمومی انجام شده است.

۲. عدم شفافیت در مصوبات و فرایندها:

- درخواست‌های متعددی برای دسترسی به مصوبات شورای پول و اعتبار و اسناد مربوط به تأسیس شاپرک از طریق سامانه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات صورت گرفته است. با این حال، بانک مرکزی از ارائه این اطلاعات خودداری کرده و به مصوبات محرمانه داخلی استناد نموده است. این عدم شفافیت، ابهامات حقوقی زیادی را ایجاد کرده است.

۳. ایجاد انحصار و وضعیت مسلط:

- شاپرک با دریافت اختیارات گسترده از بانک مرکزی، عملاً یک وضعیت انحصاری در بازار نظارت بر پرداخت‌یارها ایجاد کرده است. این انحصار باعث شده تا شرکت‌های پرداخت‌یار نتوانند به صورت رقابتی و نوآورانه عمل کنند و همه مجبور به پیروی از دستورالعمل‌های یکسان شاپرک باشند. بدیهی است که این موضوع با اصول رقابت و جلوگیری از انحصار در تضاد است.

پاسخ بانک مرکزی و دیوان عدالت اداری به انتقادات و شکایات مطروحه:

در تاریخ ۱۳۹۲/۱۱/۱۲، شکایتی مبنی بر بررسی حوزه اختیارات و قانون‌گذاری شرکت شاپرک (شبکه الکترونیکی پرداخت کارت) مطرح شد. شاکی، آقای محمدرضا علی‌پور، به دیوان عدالت اداری مراجعه کرده و از دستورالعمل اجرایی فعالیت و نظارت بر ارائه‌دهندگان خدمات پرداخت الکترونیک بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران و همچنین تصمیم بانک مرکزی مبنی بر تفویض اختیارات تنظیم‌گرانه به شرکت شاپرک شکایت کرده است. وی در شکایت خود خواستار ابطال بخش‌هایی از این دستورالعمل و ابطال تصمیم بانک مرکزی در خصوص تفویض اختیارات به شرکت شاپرک شده بود.

شاکی در دادخواست خود اعلام کرد که شرکت شاپرک بدون مجوز قانونی تأسیس شده و اختیارات

شرکت ارائه‌دهنده خدمات پرداخت مورد بررسی قرار می‌گیرد. لازم به ذکر است که بر اساس مندرجات این بند، سقف مجاز کلیه تراکنش‌های تبادل‌شده میان شرکت پرداخت‌یار و شرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات طرف قرارداد، به صورت روزانه و در مجموع، نباید از دو برابر مجموع حقوق صاحبان سهام آن پرداخت‌یار بیشتر باشد.

عمومی تنظیم‌گری در حوزه پرداخت الکترونیک را بدون تصریح قانونی از بانک مرکزی دریافت کرده است. وی استدلال کرد که تأسیس چنین شرکتی نیازمند مجوز قانونی است و اعطای اختیارات عمومی به آن نیز باید به طور صریح در قانون تصریح شده باشد. شاکی همچنین اشاره کرد که بانک مرکزی و شورای پول و اعتبار صلاحیت تأسیس چنین شرکتی را ندارند و این اقدامات مغایر با قوانین پولی و بانکی کشور و سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی است.

شاکی در ادامه به مواد ۳۱،۲۸ و ۳۲ قانون پولی و بانکی کشور استناد کرد و بیان کرد که این مواد هیچ اشاره‌ای به امکان تفویض اختیارات تنظیم‌گرانه بانک مرکزی به شرکت‌های دیگر ندارند. وی همچنین ادعا کرد که انحصار در اعطای درگاه‌های پرداخت توسط شاپرک خلاف قانون اجرای سیاست‌های کلی اصل ۴۴ و سیاست‌های ابلاغی مقام معظم رهبری است.
مدیرکل حقوقی بانک مرکزی در پاسخ به این شکایت در لایحه‌ای اعلام کرد که تأسیس شرکت شاپرک نیازمند مجوز قانونی خاصی نیست و این شرکت در راستای سیاست‌های پولی و اعتباری کشور و بر اساس مصوبات شورای پول و اعتبار تشکیل شده است. بانک مرکزی همچنین تأکید کرد که شاپرک تنها بخشی از اختیارات فنی و زیرساختی بانک مرکزی را بر عهده دارد و وظایف حاکمیتی بانک مرکزی به این شرکت واگذار نشده است. بانک مرکزی استدلال کرد که شورای پول و اعتبار به عنوان مهم‌ترین رکن بانک مرکزی، صلاحیت وضع مقررات در حوزه پرداخت الکترونیک را دارد و اقدامات انجام شده در چارچوب قوانین موجود بوده است.
هیئت عمومی دیوان عدالت اداری پس از بررسی شکایت و استماع نظرات طرفین، در تاریخ ۱۴۰۱/۸/۱۰ رأی خود را صادر کرد. دیوان اعلام کرد که بانک مرکزی بر اساس قوانین پولی و بانکی کشور، صلاحیت سیاست‌گذاری و نظارت در حوزه پرداخت الکترونیک را دارد و تأسیس شرکت شاپرک و تفویض بخشی از اختیارات فنی و زیرساختی به این شرکت، خارج از حدود اختیارات بانک مرکزی نبوده و خلاف قانون نیست. دیوان همچنین تأکید کرد که وظایف حاکمیتی بانک مرکزی به شرکت شاپرک واگذار نشده است.

نگاهی به رأی دیوان عدالت اداری و ابهامات

بر اساس رأی دیوان عدالت اداری، شرکت شاپرک هیچ‌گونه اختیارات حاکمیتی ندارد و صرفاً بخشی از اختیارات بانک مرکزی در حوزه نظارت فنی و زیرساختی را بر عهده دارد. این رأی در پاسخ به شکایتی صادر شده که خواستار ابطال بخش‌هایی از دستورالعمل اجرایی بانک مرکزی و تصمیم آن مبنی بر تفویض اختیارات تنظیم‌گرانه به شاپرک بود.
ابهامات اصلی در حوزه اختیارات شاپرک به شرح زیر هستند:
۱. عدم اختیار در تصمیم‌گیری‌های حاکمیتی: شاپرک نمی‌تواند تصمیماتی در حوزه پرداخت اتخاذ کند و صرفاً مجاز به ارائه گزارش به بانک مرکزی است. [۴]

۴. شرکت شاپرک و شرکت‌های زیرمجموعه آن عهده‌دار بخشی از اختیارات بانک مرکزی در حوزه نظارت فنی و زیرساختی هستند و وظایف بانک مرکزی در حوزه‌های حاکمیتی به شرکت فوق و شرکت‌های زیرمجموعه آن واگذار نشده است. (رأی شماره ۱۴۰۶ مورخ ۱۴۰۱/۰۸/۱۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری)

۲. عدم صلاحیت در ابلاغ مقررات: شاپرک حق ابلاغ مقررات قانونی و قواعد رگولاتوری را ندارد، بنابراین نمی‌تواند الزاماتی مانند دریافت اینماد را به کسب‌وکارها و پرداخت‌یارها تحمیل کند.
۳. عدم امکان صدور دستورالعمل مستقل: هرگونه دستورالعمل یا تصمیم صادره از سوی شاپرک، با استناد به این رأی، قابل ابطال است، زیرا این شرکت فاقد اختیارات حاکمیتی است.
با این حال، شاپرک در واکنش به برداشت‌های صورت‌گرفته از این رأی اعلام کرده که شکایت علیه آن‌ها رد شده و دیوان عدالت اداری بر جایگاه قانونی شاپرک صحه گذاشته است. این شرکت تأکید کرده که بازوی اجرایی رگولاتوری است و بر اساس تأییدات رأی صادره، تغییری در مأموریت‌های آن ایجاد نشده است.
در نتیجه، رأی دیوان عدالت اداری محدودیت‌هایی را برای اختیارات شاپرک در حوزه‌های حاکمیتی و رگولاتوری مشخص کرده است، اما تفسیر و اجرای دقیق این رأی همچنان محل بحث و تفسیر است.

جمع‌بندی

شرکت شاپرک (شرکت شبکه الکترونیک پرداخت کارت) بر اساس مصوبه شورای پول و اعتبار و در راستای تحقق ماده ۲۱ سیاست‌های پولی، اعتباری و نظارتی نظام بانکی کشور در سال ۱۳۹۰ تأسیس شد. هدف اصلی از تأسیس این شرکت، نظارت بر امور فنی و زیرساختی شبکه پرداخت الکترونیکی و ارائه تأییدیه‌های فنی به بانک مرکزی بود. بر اساس مصوبات شورای پول و اعتبار (مواد ۲۴ تا ۲۸)، شاپرک موظف است در چارچوب دستورالعمل‌ها و مقررات بانک مرکزی فعالیت کند و از قوانین بالادستی مانند قانون پولی و بانکی کشور، قانون تجارت، قوانین مبارزه با پول‌شویی و تأمین مالی تروریسم و سایر مصوبات مربوطه تبعیت نماید.
با این حال، در عمل شاپرک فراتر از وظایف تعیین‌شده خود عمل کرده و اقدام به تنظیم‌گری و وضع مقرراتی کرده است که به نظر می‌رسد در حوزه صلاحیت حاکمیتی بانک مرکزی قرار دارد. این اقدامات شامل تنظیم مقررات برای شرکت‌های پرداخت‌یار، وضع شرایط خاص برای منابع انسانی و مدیریتی شرکت‌ها، و اعمال اقدامات انضباطی مانند تعلیق مجوز یا تغییر مدیرعامل است. این در حالی است که شاپرک به عنوان یک شرکت خصوصی، صلاحیت قانونی برای انجام چنین امور حاکمیتی را ندارد.

QUICK
ANSWER

دفترهای خاکستری

این دفترها برای پاسخ علمی سریع، مختصر و دقیق به مسئله‌ها و نیازهایی تهیه و تَولید می شود که در حین فعالیت مرکز ملی فضای مجازی و سایر دستگاه ها پیش آمده و به بررسی دقیق و در عین حال سریع نیاز دارند.

پژوهشگاه
فضای مجازی